

<https://doi.org/10.18778/1898-6773.59.20>

„Antropomotoryka” (czasopismo naukowe z zakresu kultury fizycznej) i jej wartości dla antropologii

Problematyka antropologiczna różnicznymi aspektami wiedzy o człowieku przenika do różnych dziedzin nauki. W przypadku kultury fizycznej nawiązania te są szczególnie bogate, a sięgają początków tworzenia teoretycznych podstaw tej sfery ludzkiego działania. Stąd też tematykę antropologiczną w dość szerokim zakresie spotkać można w naukowych periodykach poświęconych różnym aspektom kultury fizycznej. Jednym z młodszych naukowych czasopism z obszaru nauk o kulturze fizycznej jest „Antropomotoryka”. Przedstawioną refleksją chciałbym zwrócić na to wydawnictwo uwagę szerszego grona antropologów, a to z tego względu, że prezentowane w nim opracowania mogą być interesujące dla badaczy także spoza kręgu bezpośrednio związanego z kulturą fizyczną.

„Antropomotoryka” pojawiła się w 1989 r., przy czym do 1994 r. ukazało się jej jedenaście numerów (czasopismo ukazuje się 2 razy w roku). Wydawcą jest Akademia Wychowania Fizycznego w Krakowie, a od 1992 r. periodyk ten ukazuje się pod auspicjami Komitetu Nauk o Kulturze Fizycznej Polskiej Akademii Nauk. Redaktorem naczelnym „Antropomotoryki” jest prof. dr hab. Jan Szopa, antropolog zajmujący się motorycznością człowieka, wykształcony w środowisku krakowskim. W redakcyjnym programie stwierdza się, że będzie „... publikować oryginalne prace badawcze dotyczące motoryczności ludzkiej (jej istoty, struktury, uwarunkowań, możliwości kształtowania) oraz prace przeglądowe... jest również otwarta dla prac z zakresu nauk podstawowych badających uwarunkowania motoryczności i jej predyspozycje...”. Wśród 71 oryginalnych prac, które w minionym pięcioleciu w czasopiśmie opublikowano, znajdują się także publikacje dotyczące ontogenetycznej zmienności niektórych morfologicznych, motorycznych i funkcjonalnych właściwości człowieka, a także morfologicznych uwarunkowań aktywności ruchowej, interesujące również antropologa. Dla przykładu pozwolę sobie przytoczyć kilka z nich:

* Z badań nad strukturą motoryczności; analiza czynnikowa predyspozycji oraz efektów motorycznych u chłopców i dziewcząt w wieku 8–19 lat (J. Szopa; nr 2),

* Analiza wpływu proporcji i wielkości ciała na poziom i strukturę sprawności motorycznej na przykładzie 8-letnich chłopców z Krakowa (J. Wątroba; nr 3),

* Prawidłowa masa ciała dzieci w wieku przedszkolnym na podstawie kryterium sprawności fizycznej (Z. Welon, B. Sekita; nr 4),

* Longitudinalna stabilność rozwojowa jako metoda określania genetycznych uwarunkowań rozwoju (analiza na przykładzie wybranych cech somatycznych i funkcjonalnych) (J. Szopa; nr 5),

* Próba oceny współzależności między cechami somatycznymi a niektórymi wskaźnikami fizjologicznymi (L. Borodulin-Nadzieja, T. Pietraszewicz, E. Jankowska; nr 8).

Przytoczone prace to tylko przykłady, treści antropologiczne znaleźć bowiem można także w opracowaniach o charakterze fizjologicznym, czy dotyczących ściśle motoryczności człowieka. Wydaje się, że dla antropologa interesujące mogą być prace, które w formie bezpośredniej czy też pośredniej (jako podstawa do analizy uwarunkowań wykształcenia motoryczności i procesu jej kształtowania) przedstawiają informacje o 1) ontogenetycznej zmienności cech somatycznych, fizjologicznych i motorycznych; 2) morfofunkcjonalnych uwarunkowaniach przebiegu rozwoju motorycznych właściwości człowieka w progresywnej fazie ontogenetycznej; 3) związkach między różnymi właściwościami motorycznymi,

morfologicznymi i fizjologicznymi; 4) genetycznych i środowiskowych uwarunkowaniach wykształcenia i przebiegu rozwoju różnych cech morfologicznych, fizjologicznych i motorycznych. Opracowania także stanowią podstawę formułowania tez o prawidłowościach rozwoju osobniczego – w ich podstawowej strukturze wspólnych dla wielu aspektów rozwoju człowieka i jego biospołecznych charakterystyk.

Periodyk, na który pozwoliłem sobie zwrócić uwagę, w środowisku antropologów (mimo, że redagowany jest przez antropologa) nie znajdował dotąd większego oddźwięku. Jego podstawowym zadaniem jest wprawdzie tworzenie teoretycznych podstaw nauk o kulturze fizycznej w ich własnej sferze, mianowicie ludzkiej aktywności ruchowej, jednak jej uwarunkowania i skutki działania są przedmiotem badań także antropologów. Sądzę, że „Antropomotoryka” może być dla antropologa polem rozszerzania wzajemnych kontaktów we wspólnym poznawaniu biospołecznych właściwości człowieka i ludzkiej populacji.

Zbigniew Drozdowski
Katedra Antropologii i Biometrii
AWF, Poznań